

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2018-472

28.6.2018

Trafikkforsikringsforeningen

Bilansvar

Falt ut av hjemmelaget tilhenger – alkohol – avkortning – bal. § 7 første ledd.

Skadelidte falt ut av en hjemmelaget tilhenger festet på en firhjuling (ATV) på vei hjem fra et grillsekskap. Skadelidte og sjåføren hadde begge drukket alkohol i selskapet. Fallet medførte betydelig kroppsskade. Tvist om det var grunnlag for å avkorte erstatningen med 30 %. Etter en konkret vurdering konkluderte nemnda med at skadelidte var mer enn lite å laste. Avkortningen kunne maksimalt utgjøre 30 %.

Saksfremstilling

Skadelidte (rektor, f. 1957) falt av en tilhenger festet til en firhjuling, på vei hjem fra et selskap 7.8.16 ca. kl. 03.00.

I dokumentet "Avgitt anmeldelse", datert 10.8.16, heter det at politiet oppfattet at "E. (sjåføren), H. og R. (vitner) var beruset og vanskelig å snakke med. Det ble derfor ikke tatt avhør av disse". Sjåføren lå på en sofa i huset der det hadde vært fest. Det heter videre at sjåføren "var tydelig beruset. Han luktet alkohol og var særdeles lite samarbeidsvillig".

Skadelidtes samboer forklarte 8.8.16 at sjåføren hadde tilbudt dem å sitte på. Hun var selv beruset, og kunne ikke si om sjåføren var beruset. Skadelidte hadde vært meget beruset. Hun hadde "ingen tanker om hvor fort de kjørte, hun tror de kun kjørte 20-30 meter". Skadelidte satt bakerst på tilhengeren. Det heter videre:

Plutselig kjente vitnet at det ble en bråbrems, og hun slo seg kraftig i noe, ... Da hun så opp så hun at fornærmede ikke satt i setet lenger. Dette skjedde i en krapp sving, og det var flere huller i grusveien. 4-hjulingen stanset etter "hoppet" og vitnet fikk panikk. Hun hoppet av for å lete etter fornærmede, men kunne ikke se noe. Hun hørte lyden av ham, surklelyder. Hun fikk følt seg frem og i grøfta/dumpa på nedsiden av veien på høyre side, fikk hun følt seg frem til fornærmede.

Sjåføren fortalte i avhør 9.8.16 at han hadde laget tilhengeren selv, hadde drukket to øl til maten kl. 19.00-20.00 og var ikke beruset. Han forklarte videre:

... han kjørte seint. Han kom til en bratt bakke, med en sving. Mistenkte merket at veien var "vasket" vekk på den ene siden pga regn. Mistenkte svingte vekk med firhjulingen, noe som medførte at tilhengeren kom på utsiden med det venstre hjulet. Dette medførte at denne slo kontra. Mistenkte hørte et dunk. Mistenkte trodde bare han var litt utfor kanten. Mistenkte hørte at S. ropte. Mistenkte fikk stanset nokså kjøpt.

Mistenkte sa at det var bekmørkt. ...

Det viste seg at tilhengeren hadde slått borti et tre...

...

... Mistenkte sa at han kanskje ikke burde ha kjørt med passasjerer i tilhengeren, men gjorde dette for å være snill.

På spørsmål sa mistenkte at han vil anslå at farten han kjørte i var rundt 20 km/t, men er ikke helt sikker på det. Mistenkte sa at han ikke kjørte fort.

I avhør 19.12.16 opplyste sjåføren at firhjulingen var modifisert/"giret ned" for å være sikrere i utmarken". Han er utdannet mekaniker og brukte hengeren til gårdsarbeid. Han la i en madrass før de kjørte. Beskrivelsen om at han hadde luktet alkohol var feil.

K. tingrett avsa dom i straffesak mot sjåføren 27.3.17. Det dreiet seg om kjøring på en 600 meter lang vei, "anlagt i et kupert terreng, har grusdekke med en veibredde på ca. 4-5 meter og uten vegbelysning". Retten la til grunn at alle i selskapet hadde drukket alkohol. Skadelidte og hans samboer hadde plassert seg sammen med to-tre andre gjester i tilhengeren bak firhjulingen,

"(e)tter ca. 50-100 meters kjøring, i en bratt nedoverbakke i en kurve, foretok tiltalte en oppbremsing pga. ujevnheter i vegbanen (vaskebrett og dump). Tilhengerhjulet støtte inn i en trestamme utenfor veibanen på venstre side i kjøreretningen. ... falt av tilhengeren og ned i en veggrøft på høyre side av kjøreretningen. ... slo hodet i en stein".

Rettsens flertall kom til at sjåføren ikke hadde vært påvirket på ulykkestidspunktet, og at det ikke var bevist at han hadde holdt en for høy hastighet på ulykkestidspunktet. Sjåføren ble imidlertid funnet skyldig i å ha overtrådt straffeloven § 280 (uaktsom forvoldelse av betydelig skade på kropp og helse). Skadelidte har blant annet fått varige lammelser i ansiktet, smerteplager ved venstre øye, svekket hørsel, energiløshet, konsentrasjonsvansker mv. Flertallet la vekt på at sjåføren hadde fraktet passasjerer i en selvombygd tilhenger, uten sikringsutstyr, at passasjerene hadde svekket dømmekraft som følge av alkoholpåvirkning, veiens standard og dårlige lysforhold. Sjåføren ble videre funnet skyldig i overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3 og § 17 første ledd (kjøring uten kjennemerker). Skadelidte ble ikke tilkjent oppreisningserstatning. Dommen er rettskraftig.

TFF varslet 30 % avkortning 25.9.17. Skadelidte klaget til Finansklagenemnda. Det fremgår av klagen at det endelige skadeomfanget ikke er klarlagt, og at skadelidte er sykmeldt. Skadelidte har i brev 24.1.18 opplyst at han kjørte til grillsekskapet "og oppfattet ikke veien som spesielt vanskelig". Han har videre opplyst i brev 16.2.18 at dette var første gang han kjørte denne veien, og at han ikke "opplevde noen som helst vanskeligheter med veien", og i brev 14.3.18 at han "gikk nedover veien ... og ble tilbudt skyss". Det er lagt frem en uttalelse fra eier av veien.

Skadelidte har i det vesentlige anført at det ikke er grunnlag for avkortning. Han er ikke mer enn lite å legge til last. Isolert sett kan ikke det å sette seg på en tilhenger betegnes som uaktsomt. Det er ikke uvanlig, og er normalt forbundet med liten skaderisiko. Tilfellet må anses som en mer dagligdags og uskyldige uaktsomhet enhver begår fra tid til annen, jf. Innst. 1957:1 s. 43 og kommentarene i Gyldendal Rettsdata til bal. § 7, note 91.

Tingretten fant at sjåføren ikke hadde vært beruset. Det var ikke ulovlig å ha folk usikret bak på tilhengeren. Han kan ikke behandles annerledes enn en hvilken som helst annen beruset passasjer i en personbil som sitter på med en sjåfør som ikke er beruset. Han mente at det ikke forelå noen spesiell risiko knyttet til å kjøre på veien, selv om den ikke var i god stand, jf. eiers beskrivelser. Ulykken skyldes at sjåføren kjørte for fort, noe skadelidte verken kunne ha forutsett eller forhindret.

Subsidiært er avkortningen for høy, og må settes vesentlig lavere enn 30 %. Det er uansett ikke tale om grov uaktsomhet. I Rt-2015-141 og Rt-2014-1192, som omhandlet skade som følge av beruset bilfører, ble det lagt til grunn avkortning på hhv. 30 og 20 %. Hans skader er omfattende, noe som tilsier varsomhet med å foreta betydelig avkortning, jf. HR-2016-1464-A. Hans sosiale aktivitet er klart nedsatt som følge av ulykken. TFFs henvisning til LH-2002-606 er ikke helt treffende, da opphold på det aktuelle lastepellet var forbudt etter kjøretøysforskriften.

TFF har i det vesentlige anført at skadelidte er mer enn lite å legge til last. Sjåføren hadde drukket, og var ifølge politiet "tydelig beruset". Sjåføren har også sagt at han ikke burde ha kjørt med passasjerer i tilhengeren, men gjorde det for å være snill. Beviskravene er lavere enn i straffesaken, og det må kunne legges til grunn som mest sannsynlig at sjåføren var beruset. Skadelidte var beruset. Det innebærer en betydelig risiko å ta plass på en usikret og hjemmelaget henger uten sikkerhetsanordninger. Det er usikkert om hengeren oppfyller kjøretøysforskriftens krav. Når hengeren i tillegg er i fart på en humpete og smal skogsvei uten belysning, blir skaderisikoen desto større. Skadelidte hadde kjørt dit samme dag, og var kjent med veiens beskaffenhet.

Den rettspraksis skadelidte har vist til gjelder andre hensyn enn de som her er gjeldende. I HR-2016-1464-A ble resultatet 50 % avkortning. I Rt-2014-1192, avsnitt 45, er det lagt til grunn at erstatning til passasjerene vanligvis avkortes med 30 %. Sosiale hensyn gjør seg ikke gjeldende på samme måte som f.eks. overfor den skadelidte 17-åringen i Rt-2005-887. Avgjørelsen LH-2002-606 er relevant og har flere likhetstrekk med vår sak. Sett i lys av at skaden er ventet å bedres over tid, er en avkortning på 30 % rimelig.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken gjelder om selskapet kan avkorte i erstatningen pga. skadelidtes medvirkning, jf. bilansvarsloven § 7 første ledd, og avkortningens størrelse.

Etter bilansvarsloven § 7 første ledd kan selskapet avkorte i erstatningen om skadelidte har medvirket til skaden, og er mer enn lite å laste. Formuleringen mer enn lite å laste betyr ifølge forarbeider og rettspraksis at forsikringen omfatter unnskyldelig og dagligdags uaktsomhet hos skadelidte.

Skadelidte har i beruset tilstand latt seg frakte sittende på en tilhenger som manglet sikkerhetsutstyr, og som ikke var utstyrt for persontransport, selv om det var lagt en madrass på flaket og karmene på sidene og foran var noe forhøyd. Skadelidte plasserte seg bakerst hvor det manglet karm o.l. Eneste belysning var firhjulings vanlige belysning, ellers var det mørkt. Veien, som skadelidte kjørte på vei til festen, hadde grusdekke og var anlagt i kupert terreng med tilhørende kurver, høydeforskjeller og helninger.

Slik nemnda ser det, er skadelidte mer enn lite å laste for under slike forhold å ha akseptert å la seg transportere i tilhengeren, og nemnda har ikke noe å bemerke til at selskapet avkorter i erstatningen. Skadelidte hadde et handlingsalternativ: Han kunne ha avslått å sitte på med tilhengeren.

Skadelidte har subsidiært anført at skadeomfanget er slik at avkortningen bør være mindre enn 30 % som fastsatt av selskapet. Det følger av nevnte § 7 første ledd annet punktum at en avgjørelse om nedsettelse skal "rette seg etter åtferda på kvar side og tilhøva ellers". Med "åtferda" menes graden av årsakssammenheng og skyld i skaden, og forholdene på hver side skal vurderes mot hverandre for å finne frem til en rimelig avkortning. I denne vurderingen må det tas hensyn til at en reduksjon av erstatningen ikke må hindre effektiviteten til trafikkforsikringsdirektivene som er en del av norsk rett, se Rt. 2008 s. 453 avsnitt 52. Henvisningen "tilhøva ellers" i annet punktum sikter til at skadelidte bør få en sosialt forsvarlig dekning av sin skade, se Rt. 2005 s. 887 avsnitt 38.

Høyesterett har lagt til grunn at avkortningen overfor overlevende passasjer som har sittet på med beruset sjåfør, vanligvis ligger på 30 %, "likevel slik at avkortningen kan bli høyere eller lavere avhengig av de konkrete omstendigheter", se Rt. 2014 s. 1182 avsnitt 45. I vår sak har tingretten lagt til grunn at sjåføren ikke var beruset i vegtrafikklovens forstand. Nemnda kan imidlertid ikke

se at denne omstendighet bør føre til et annet utgangspunkt for avkortningens størrelse enn 30 %. På den annen side fremstår omfanget av skadene som uavklart, og nemnda mener derfor at 30 % må utgjøre den øvre grensen for avkortningen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold i at erstatningen kan avkortes. Avkortningen kan maksimalt utgjøre 30 %.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Kaja de Vibe Malling (nestleder), Hege Opheim (nøytralt oppnevnt medlem), Gro Farestvedt (selskapsrepresentant), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).